

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра соціальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 01 Методологія і організація наукових досліджень

другий (магістерський) рівень вищої освіти

Освітньо-професійна програма «ПСИХОЛОГІЯ»

Спеціальність 053 «Психологія»

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Освітня кваліфікація: Магістр психології

Форма навчання: денна, заочна

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «28» серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Програмні компетентності та результати навчання
5. Організація навчання
6. Система оцінювання навчальної дисципліни
7. Політика навчальної дисципліни
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Методологія та організація наукових досліджень
Викладач (і)	Гоян Ігор Миколайович
Контактний телефон викладача	050-3737125
Е-mail викладача	ihor.hoian@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний нормативна
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Четвер, 15:00-17:00

2. Анотація навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методологія та методи наукового дослідження; теоретичні та методологічні основи організації науково-дослідницької діяльності.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета – формування системи знань про теоретико-методологічні основи наукових досліджень та практики організації наукової діяльності.

Основними цілями дисципліни є – формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти базових знань з методології та організації наукової діяльності, а також набуття та розвиток відповідних вмінь і навичок застосування різних методів наукового пошуку у подальшій навчальній та професійній діяльності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності:

І.К.Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

ЗК2.Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК3.Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК6.Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК1.Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики.

СК2.Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та/або практичної значущості.

СК9.Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Програмні результати навчання:

ПР1.Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно-важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР2.Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів..

ПР3.Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПР7.Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПР9.Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції:	денна - 12 год, заочна – 6 год
практичні :	денна – 18 год, заочна – 4 год
самостійна робота:	денна – 60 год, заочна – 80 год

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	053 Психологія	1	нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Наука як культурно-цивілізаційний феномен. Підходи до визначення науки. Предмет науки. Ознаки науки як специфічної діяльності. Наука як форма пізнання світу. Наука серед інших форм культури. Наука, паранаука, псевдонаука. Основні функції науки та їх характеристика. Завдання, що поставлені перед наукою. Класифікація наукових досліджень та наук (природничі, гуманітарні, технічні, суспільні). Основні наукові галузі. Генезис та еволюція науки. Революції у науці. Напрями сучасного розвитку науки. Організація наукової діяльності в Україні. Етичні норми та цінності науки. Поняття та принципи академічної доброчесності.	2/2	4/2	12/12
Тема 2. Методологія наукового пізнання. Наукове пізнання, основні принципи наукового пізнання. Форми та засоби наукового пізнання (ідея, проблема, гіпотеза, концепція, закон, теорія тощо). Поняття методології. Мета та головне призначення методології. Функції методології. Методологічна основа дослідження. Рівні методології і принципи її реалізації. Фундаментальна або філософська методологія та основні принципи її реалізації	2/2	4/1	8/12

(діалектичний, детермінізму, цілісності, розвитку, об'єктивності і визначеності явищ певними умовами, факторами, причинами та ін.) Загальнонаукова методологія та основні принципи її реалізації (історичний, термінологічний, функціональний, системний, когнітивний (пізнавальний), моделювання та ін.) Конкретно-наукова методологія та основні принципи її реалізації. Співвідношення методології та методики наукового дослідження.			
Тема 3. Методи наукового дослідження. Поняття методу наукового дослідження. Проблема класифікації методів. Основні вимоги до наукового методу. Теоретичні методи дослідження та їх характеристика: індукція, дедукція, аналіз, синтез, абстрагування, конкретизація, моделювання, порівняння, класифікація, ідеалізація. Емпіричні методи наукового дослідження та їх характеристика: спостереження, експеримент, анкетування (опитування), рейтингування, експертна оцінка, аналіз результатів, тощо. Загальнологічні методи дослідження (методи, що використовуються як на емпіричному, так і теоретичному рівнях дослідження): аналіз і синтез, індукція і дедукція, абстрагування, узагальнення, моделювання та інші. Поняття методики наукового дослідження.	2/2	2/1	8/12
Тема 4. Технологія наукового дослідження. Суть наукового дослідження, його структурні елементи. Системний характер наукового дослідження. Вибір напрямку та теми наукового дослідження. Наукова проблема як початок наукового дослідження. Актуальність теми наукового дослідження, її обґрунтування. Критерії перспективності теми наукового дослідження. Визначення об'єкта та предмета дослідження. Мета наукового дослідження як один з етапів вирішення наукової проблеми. Завдання як основні етапи наукового дослідження. Види типових завдань. Гіпотеза: сутність, значення та вимоги до її формулювання. Добір методів первинного збору даних. Уточнення предмету, гіпотези та перегляд добору методів. Проведення дослідження. Інтерпретація результатів. Висновки. Порядок здійснення наукового дослідження. Поняття, функції та структура програми дослідження. Послідовність та етапи виконання наукових досліджень. Організаційна стадія наукового дослідження. Дослідницька стадія науково-дослідницького процесу. Завершальна стадія науково-дослідного процесу. Ефективність наукового дослідження.	2	2	10/12

Тема 5. Технологія роботи з науковою інформацією. Інформаційний підхід у методології пізнання. Наукова інформація та її джерела. Роль інформації у науковому дослідженні. Технологія роботи з науковою літературою. Особливості збирання, обробки та інтерпретації інформації. Вимоги до оформлення бібліографічного опису літератури у списку використаних джерел. Наукометричні бази даних, їх різновиди та особливості.	1	2	8/10
Тема 6. Методологія виконання наукових публікацій. Поняття та основні види наукових публікацій. Наукова монографія як вид наукової публікації. Структура та вимога до написання монографій. Наукова стаття як вид наукової публікації. Вимоги до написання наукової статті. Тези наукової доповіді (повідомлення). Схематична структура тез. Реферат і доповідь як різновиди наукових робіт здобувачів вищої освіти. Особливості підготовки рефератів і доповідей. Наукова доповідь. Методичні вимоги до написання наукових доповідей. Мова і стиль наукової роботи.	2	2	8/12
Тема 7. Технологія роботи над кваліфікаційною (магістерською) роботою. Сутність кваліфікаційної (магістерської) роботи та її структура. Вимоги до кваліфікаційної (магістерської) роботи. Загальний зміст кваліфікаційної (магістерської) роботи та вимоги до її оформлення. Захист кваліфікаційної (магістерської) роботи.	1	2	6/10
ЗАГ.:	12/6	18/4	60/80

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання курсу	Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів (вересень – грудень): 1) присутність та активна участь на лекційному та семінарському занятті – 1 бал; 2) усні відповіді на семінарських заняттях з використанням візуалізованих презентацій своїх відповідей, підготовка есе, доповідей – максимально 5 балів (обов'язковими є дві оцінки на питання, що виносяться на теоретичне опрацювання); 3) одна письмова робота (в межах семінарських занять) – максимально 25 балів. 4) контроль за самостійною роботою – здійснюється у формі комп'ютерного тестування у поза аудиторний час із наперед визначених програмою курсу тем. Максимальна кількість балів – 50.

	Підсумковий контроль – залік: Залік виставляється на останньому семінарському занятті як підсумок виконання запланованих робочою програмою завдань. Мінімальна кількість балів – 50. Максимальна кількість балів – 100.
Вимоги до письмової роботи	Обов'язковим є написання однієї письмової (контрольної) роботи. Результат роботи оцінюється максимально 25 балів. Контрольна робота – охоплює матеріал лекційних тем 1-2-3-4-5-6-7. Кількість запитань: 5. Кожне питання – максимально 5 балів. Запитання відкритого типу (без варіантів відповідей). Час виконання: 80 хв. (в межах семінарського заняття).
Семінарські заняття	Семінарські заняття покликані утвердити у студентів конкретні знання з дисципліни, сприяти розвитку аналітичного мислення, формувати навички розробок презентацій з обраних тем, публічних виступів, умінню проводити дискусії на актуальні, визначені теми, займати чітку професійну та громадянську позицію. Робота на семінарських заняттях оцінюється за наступними критеріями: - присутність та повний конспект відповідей на семінарські питання - 1 бал; - участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповіді на запитання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань, тощо) - 1 бал; - виступ із доповіддю на питання, яке визначене планом семінарського завдання - 1 бал (за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню); - якщо при виступі проявлена ґрунтовна підготовка, висловлюється власна точка зору щодо означеної проблеми, яка підкріплюється відповідною аргументацією, використовується попередньо розроблена презентація, подані правильні відповіді на уточнюючі запитання викладача та студентів - 2 бали. Таким чином участь в роботі семінарських занять може забезпечити отримання до 5 балів за одне заняття. В межах 9 запланованих семінарських занять є обов'язковими дві усні відповіді, які оцінюються як кожна окремо по 5 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Належне виконання: 1) змісту питань планів семінарських занять. Для цього необхідно готувати конспекти семінарських занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей на семінарські питання, а також різноманітних есе, доповідей, повідомлень, тощо. Візуалізована презентація на семінарське питання не повинна перевищувати 10 слайдів. Однак слід пам'ятати, що візуалізована презентація тільки доповнює підготовлену основну відповідь студента. 2) однієї письмової (контрольної) роботи протягом семестру. Виконання цих завдань передбачає якісну, системну, цілеспрямовану навчальну діяльність студента у підготовці до написання роботи. Студент допускається до підсумкового контролю (залік) за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 50 і більше балів

(максимально – 100).

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Політика курсу «Методологія і організація наукових досліджень» ґрунтується на принципах академічної доброчесності, що забезпечує її прозорість та законність діяльності і здійснюється на основі відповідних нормативних документів: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (http://surl.li/dhres); Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (http://surl.li/dhrfb); Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (http://surl.li/dzugk); Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (http://surl.li/dhrfg).
Пропуски занять	Відпрацювання пропущених занять відбувається згідно графіку консультацій викладача з навчальної дисципліни, за винятком поважної причини у студента (документальне підтвердження).
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Завдання, виконані після зазначеного терміну для виконання, не перевіряються, тобто оцінюються в 0 балів, за винятком поважної причини у студента (документальне підтвердження).
Невідповідна поведінка під час заняття	Вирішується згідно чинного законодавства України, Статуту університету. Під час застосування форм дистанційного навчання є вимога щодо ввімкнення відеокамер під час онлайн-конференцій.
Комунікація із викладачем	Комунікація зі студентами у поза аудиторний час може здійснюватися із студентами через електронну пошту, соціальні мережі Viber чи Telegram.
Додаткові бали	Виставляються під час семінарських занять за участь із відповідною мультимедійною презентацією чи відповіді на додаткові питання.
Неформальна освіта	Є можливість отримати додаткові бали, пройшовши онлайн-курси за відповідними тематиками на платформах Coursera, Prometheus, Edera та інші, які мають узгоджуватися попередньо з викладачем.

8. Рекомендована література

основна

1. Бірта Г.О., Бургу Ю.Г. Методологія і організація наукових досліджень. [текст] : навч. посіб. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 142 с.
2. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб.

- Суми: СумДПУ імені А. С.Макаренка, 2016. – 260 с.
3. Зацерковний В.І., Тішаєв І.В., Демидов В.К. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 236 с.
 4. Заграй Л.Д. Методи і вимоги до написання магістерських робіт: навчально-методичні рекомендації/ ДВНЗ “прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. Івано-Франківськ, 2019. 68 с.
 5. Каламбет С.В., Іванов С.І., Півняк Ю.В. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. – Дн-вськ: Вид-во Маковецький, 2015. – 191 с.
 6. Краус Н.М. Методологія та організація наукових досліджень: навчально-методичний посібник. – Полтава: Оріяна, 2012. – 183 с.
 7. Медвідь В.Ю., Данько Ю.І., Коблянська І.І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. – Суми: СНАУ, 2020. – 220 с.
 8. Методологія та організація наукових досліджень : навчально- методичний посібник / В. М. Михайлов та ін. Х.: ХДУХТ, 2014. 220 с.
 9. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник / О.І. Гуроров; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва – Х.: ХНАУ, 2017. – 272 с.
 10. Методологія та організація наукових досліджень (галузі знань: 05 – соціальні та поведінкові науки, 07 – управління та адміністрування) [Текст] : навч. посіб. / Л. Г. Ліпич, С. М. Бортнік, І. Г. Волинець та ін. ; за заг. ред. Л. Г. Ліпич. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – 220 с.
 11. Методологія та організація наукових досліджень [Текст]: навчально-методичний посібник / укл. О.В.Плахотнік, І.В.Стражнікова. – Ів.-Франківськ : НАІР, 2020. – 60с.
 12. Методологія та організація наукових досліджень [Текст]: навч.-метод.посібник / Олександр Васильович Новосьолов. – Ів.-Франківськ : В-ць Кушнір Г., 2017. – 100 с.
 13. Швець Ф. Д. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Віче : НУВГП, 2016. 151 с.
 14. Вимоги до написання дипломної роботи другого (магістерського) рівня вищої освіти <https://ksp.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/68/2023/11/vymohy-do-mahisterskoi-roboty-23-ost.pdf>

допоміжна

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету /Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд досліджень освітньої політики»; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова. – К.: Таксон, 2016. – 234 с.
2. Даренський О.М., Фаст Д.А., Потапов Д.О. Основи наукових досліджень: конспект лекцій. – Харків : УкрДУЗТ, 2016. –73 с.
3. Демківський А. В. Основи методології наукових досліджень [Текст] : навч. посібн. / А. В. Демківський, П. І. Безус. – К. : Акад. муніцип. упр., 2012. – 276 с.
4. Ідея і зміст професійного методологування [Текст]: монографія / Анатолій Васильович Фурман. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 378 с.
5. Клименюк О. В. Методологія та методи наукового дослідження: навч. посібн. / О. В. Клименюк. – К. : Міленіум, 2005. – 186 с.
6. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібн. / О. В. Крушельницька. – К. : Кондор, 2003. – 192 с.
7. Магістерська робота: методика підготовки [Текст]: посібник / Долбенко Т.О. та ін. – 2-е вид., випр. і доп. – К. : Ліра-К, 2016. – 140 с.
8. Методика та організація наукових досліджень з психології [Текст]: навч.посібник / Віталій Йосипович Бочелюк, В. В. Бочелюк. – Рек. МОН. – К. : ЦУЛ, 2018. – 360 с.
9. Система сучасних методологій [Текст]: хрестоматія. т. 1 / відп. ред. А.Фурман. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – 314 с.
10. Система сучасних методологій [Текст]: хрестоматія. т. 2 / відп. ред. А.Фурман. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – 344 с.

11. Система сучасних методологій [Текст]: хрестоматія. т. 3 / відп. ред. А.Фурман. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – 400 с.
12. Чмиленко Ф.О., Жук Л. П. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень». Д.: РВВ ДНУ, 2014. – 48 с.
13. Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень [Текст] :навч. посібн. / В. Є. Юринець; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів : ЛНУ, 2011. – 179 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Наукова бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/>
3. Google Scholar або Google Академія: пошукова система і некомерційна бібліометрична база даних, що індексує наукові публікації та наводить дані про їх цитування <https://scholar.google.com.ua/>

Викладач – Ігор Гоян,
професор кафедри соціальної психології